

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΑΤΕΛΑΚΗ – ΣΚΑΜΑΓΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή Νο 18602/03)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις, που καθορίζονται στο άρθρο 44 παρ.2 της Συνθήκης. Μπορεί να υποστεί τυπικές τροποποιήσεις

Στην υπόθεση ΠΑΤΕΛΑΚΗ – ΣΚΑΜΑΓΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδριάζει σε συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από :

κ. Λ. ΛΟΥΚΑΙΔΗ, Πρόεδρο

κ. Σ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ

κα Φ. ΤΟΥΛΚΕΝΣ

κ. Π. ΛΟΡΕΝΖΕΝ

κα Ν. ΒΑΖΙΚ

κ. ΝΤ. ΣΠΙΛΜΑΝΝ

κ. Σ.Ε. ΓΙΕΜΠΕΝΣ, Δικαστές και

κ. Μ.Σ. ΝΙΛΣΕΝ, Γραμματέα Τμήματος,

Αφού συσκέφθηκε σε συμβούλιο στις 09 Ιουνίου 2005, Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, που αποφασίσθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση ξεκίνησε με προσφυγή (No 18602/03) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, την οποία δεκαέξι υπήκοοι του εν λόγω Κράτους, τα ονόματα των οποίων αναφέρονται σε παράρτημα, («προσφεύγουσες»), εισήγαγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 27 Μαΐου 2003, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Οι προσφεύγουσες εκπροσωπούνται από τους κ.κ. Ζ. ΤΖΟΥΒΕΛΟΠΟΥΛΟ, Α. ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ και Δ. ΤΖΟΥΒΕΛΟΠΟΥΛΟΥ, Δικηγόροι μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εντεταλμένους αντιπροσώπους της κ. Β. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κ. Σ. ΤΡΕΚΛΗ, Εισηγητή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3.- Στις 31 Αυγούστου 2004, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 παρ. 3 της Συνθήκης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ

4.- Οι προσφεύγουσες είναι υπάλληλοι του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο θα καλείται στο εξής «ΙΚΑ».

5.- Στις 20 Δεκεμβρίου 1991, οι προσφεύγουσες άσκησαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή με την οποία ζητούν να καταδικασθεί το ΙΚΑ να καταβάλει στην καθεμία από αυτές

επίδομα επί του μισθού τους, το οποίο ανερχόταν σε Δρχ. 212.472 (€ 623,54)

6.- Στις 31 Δεκεμβρίου 1993, το Δικαστήριο δικαίωσε την αίτηση των προσφευγουσών και καταδίκασε το ΙΚΑ να τους καταβάλει τα ζητούμενα ποσά (απόφαση Νο 12104/1993).

7.- Στις 20 Απριλίου 1994, το ΙΚΑ άσκησε έφεση κατά της εν λόγω απόφασης. Η δικάσιμος καθορίσθηκε για τις 13 Νοεμβρίου 1996.

8.- Στις 27 Δεκεμβρίου 1996, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών επικύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση (απόφαση Νο 5364/1996).

9.- Στις 9 Μαΐου 1997, το ΙΚΑ άσκησε αίτηση αναίρεσης. Η δικάσιμος, η οποία είχε αρχικά καθορισθεί για τις 28 Μαΐου 2001, αναβλήθηκε κατ' επανάληψη.

10.- Εν τω μεταξύ το Ελληνικό Κοινοβούλιο υιοθέτησε το νόμο 2721/1999, με τον οποίο απέκλειε την άσκηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας για αντιδικίες με οικονομικό αντικείμενο κατώτερο των 500.000 δραχμών και απάγγειλε την ακύρωση οποιασδήποτε σχετικής δικαστικής διαδικασίας, που πιθανόν εκκρεμούσε ενώπιον του εν λόγω Δικαστηρίου (άρθρο 36). Το άρθρο 52 § 2 του νόμου αυτού προέβλεπε, εντούτοις, ότι τα πρόσωπα, που είχαν ήδη ασκήσει αίτηση αναίρεσης διέθεταν προθεσμία εξήντα ημερών από τις 16 Σεπτεμβρίου 1999 (δηλαδή από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου), για να ισχυρισθούν, ότι η αντιδικία θα είχε για αυτούς σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις, που θα δικαιολογούσε τη συνέχιση της διαδικασίας. Το ΙΚΑ επικαλέσθηκε καθυστερημένα τη δυνατότητα αυτή.

11.- Στις 13 Μαΐου 2002, το Συμβούλιο της Επικρατείας κήρυξε αμετάκλητη την αίτηση του ΙΚΑ, που ζητούσε τη συνέχιση της

διαδικασίας και απάγγειλε την ακύρωσή της σε εφαρμογή των διατάξεων του νόμου Νο 2721/1999 (απόφαση Νο 1397/2002). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2002.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ι.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

12.- Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται, ότι η διάρκεια της διαδικασίας αφήφησε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 παρ.1 της Σύμβασης, το οποίο διατυπώνεται με τον ακόλουθο τρόπο :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)».

13.- Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στη θέση αυτή. Σημειώνει, ότι τα ποσά, που διεκδικούν οι προσφεύγουσες δεν ήταν πολύ σημαντικά και, ότι, κατά συνέπεια, η αντιδικία δεν είχε γι' αυτές μεγάλο ενδιαφέρον. Προσθέτει, ότι οι προσφεύγουσες δεν επιχείρησαν να επιταχύνουν τη διαδικασία και εκτιμά, ότι τα δικαστήρια, που επιλήφθηκαν, αποφάνθηκαν μέσα σε λογικές προθεσμίες.

14.- Η προς εξέταση περίοδος ξεκίνησε στις 20 Δεκεμβρίου 1991, όταν το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών επιλήφθηκε της υπόθεσης και τελείωσε στις 13 Μαΐου 2002 με την απόφαση Νο 1397/2002 του Συμβουλίου Επικρατείας. Διήρκεσε, λοιπόν, εννέα έτη, τέσσερις μήνες και είκοσι-τέσσερις ημέρες και για τους τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

Α.- ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

15.- Το Δικαστήριο διαπιστώνει, ότι το παράπονο αυτό δεν είναι προφανώς αβάσιμο, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ.3 της

Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτό δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαράδεκτου.

B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

16.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι ο λογικός χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τα περιστατικά της υπόθεσης και σε σχέση με κριτήρια, που έχουν ήδη διαμορφωθεί νομολογιακά, όπως η πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η συμπεριφορά των αιτούντων και αυτή των αρμοδίων αρχών καθώς και το αντικείμενο της διένεξης για τους ενδιαφερομένους (βλ. μεταξύ άλλων, *ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ κατά ΓΑΛΛΙΑΣ* (GC), No 30979/96, § 43, CEDH 2000 – VII).

17.- Το Δικαστήριο χειρίσθηκε κατ' επανάληψη υποθέσεις, που αφορούν παρόμοια ζητήματα με αυτό της εν λόγω περίπτωσης και διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερόμενη υπόθεση *ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ*)

218.- Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία, που του προσκομίσθηκαν, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η Κυβέρνηση δεν προβάλλει ως ισχυρισμό γεγονός ή επιχείρημα που μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία στο θέμα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Κατά συνέπεια, υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

19.- Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των

συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση ».

A.- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

20.- Οι προσφεύγοντες ζητούν το ποσό των € 3.257,63 η καθεμία λόγω της υλικής ζημίας, που υπέστησαν. Ζητούν, επιπλέον, € 3.000 η καθεμία για ηθική βλάβη.

21.- Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το Δικαστήριο πρέπει να απορρίψει το αίτημα σχετικά με την υλική ζημία. Βεβαιώνει, επιπλέον, ότι το ποσό, που ζητήθηκε σαν ηθική ζημία είναι υπερβολικό και ότι η διαπίστωση της παράβασης θα αποτελούσε από μόνη της δίκαιη ικανοποίηση επαρκή. Εναλλακτικά, εκτιμά ότι το επιδικασθέν ποσό για το λόγο αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει τα € 400.

22.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης προκύπτει αποκλειστικά από την παραγνώριση του δικαιώματος των ενδιαφερομένων να εξετασθεί η υπόθεσή τους μέσα σε «λογική προθεσμία». Στην περίπτωση αυτή, δεν αντιλαμβάνεται τη σχέση αιτιότητας ανάμεσα στην παραβίαση, που διαπιστώθηκε και οποιαδήποτε υλική ζημία, την οποία θα έπρεπε να υποστούν οι προσφεύγουσες. Πρέπει, λοιπόν, να απορριφθούν οι σχετικές τους αξιώσεις (ΑΠΠΙΕΤΤΟ κατά ΓΑΛΛΙΑΣ, σελ. 56927/00, παρ. 21, 25 Φεβρουαρίου 2003).

23.- Σχετικά με την ηθική βλάβη, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγουσες υπέστησαν σίγουρη ηθική βλάβη. Αποφασίζοντας με δίκαιη κρίση, με βάση το άρθρο 41 της Σύμβασης, τους χορηγεί από κοινού € 24.000 για το λόγο αυτό, πλέον φόρων επί του ποσού αυτού.

B.- ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

24.- Οι προσφεύγουσες ζητούν επίσης € 2.000 ο καθένας, για τα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν

ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζουν κανένα τιμολόγιο ή σημείωμα αμοιβών.

25.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι για το λόγο αυτό οι αξιώσεις των προσφευγουσών είναι αόριστες και αδικαιολόγητες.

26.- Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση των εξόδων και των δικαστικών δαπανών με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει, ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επιλέον, εύλογα ως προς το ύψος των επιτοκίων τους (*ΙΑΤΡΙΔΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ* (δίκαιη ικανοποίηση) (GC), No 31107/96, § 54, CEDH 2000 – XI).

27.- Το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι οι αξιώσεις των προσφευγουσών για το λόγο αυτό δεν είναι ούτε λεπτομερείς, ούτε συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Πρέπει, λοιπόν, να απορριφθεί το αίτημά τους σχετικά.

Γ.- ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

28.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή δεκτή
2. *Αποφαίνεται* ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης
3. *Αποφαίνεται* ότι
 - το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει από κοινού στους προσφεύγοντες και σε διάστημα τριών μηνών από την ημέρα, που η απόφαση κατέστη οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Συνθήκης € 24.000 για ηθική βλάβη, πλέον οποιοδήποτε ποσό, που θα μπορούσε να οφείλεται σαν φόρος για τα εν λόγω ποσά.

- από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, μετά κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 30 Ιουνίου 2005 σε εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Υπογραφές

Σορεν ΝΙΛΣΕΝ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Γραμματέας Πρόεδρος

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ

1. Γεωργία ΠΑΤΕΛΑΚΗ – ΣΚΑΜΑΓΚΑ
2. Ροδάνθη ΓΑΛΑΝΑΚΗ
3. Ευελτία ΜΥΛΩΝΑΚΗ
4. Ιφιγένεια ΜΑΡΑΓΚΑΚΗ
5. Δέσποινα ΓΟΡΑΝΤΩΝΑΚΗ
6. Μαρία ΣΕΓΚΟΥ
7. Παναγιώτα ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗ
8. Ευγενία ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
9. Ιωάννα ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ
10. Βασιλική ΚΟΥΛΗ – ΠΑΠΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
11. Αναστασία ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ – ΑΚΡΙΒΟΥ
12. Ζωή ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ – ΣΑΒΒΑΛΑ
13. Μαρία ΛΑΓΑΚΟΥ – ΚΟΥΜΑΡΗ
14. Ελένη ΒΑΪΤΣΑ
15. Κανέλα ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
16. Χρυσούλα ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ

Επικύρωση του φωτοαντιγράφου στο Στρασβούργο στις 30.06.2005 από
το Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ, Γραμματέα
Υπογραφή Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ